

Улу саз шаири
Ашыкъ Умер
1621-1707

Ашыкъ Умер – саз шаири
(Рессам З. Трасинова)

Кендими ашкъ дердине салдым
сенинъчюн,севдигим,
Эр не эттим кендиме, эттим
сенинъчюн,севдигим.

•
Ёлынъда ольмен ичюн мен разы
олдым, севдигим,
Джан иле башым феда эттим
сенинъчюн,севдигим.

•
Бахт пешине тюштим амма, къалдым
чекишювлере,
Эй, Умер, джисмими яндырды бу
ашкъ атешлере,

•
Бир,эки,учь сенедир, тюштим дияры
гъурбете,
Акъибет, ватанны терк эттим,
сенинъчюн,севдигим.

Умер Абдулла Огълу(Ашыкъ Умер) 1621 сенеси Кезлев шеэринде, Абдулла Кендже аилесинде дуньягъа келе.Яшы еткен сонъ маале мектебине къатнап элифбе ве башка агъыз эдебиятыны огрене.

23 Типы Крыма
фот. В. Сокольников, Алушка.

Умер, медреседе окъугъандан къабристанда чокъ вакъыт булуна.
Юкълап къалгъаныны озю де дуймай. Мезарлыкътан Умер аджайип бир
тюш коре. Дженнет киби ярышыкълы багъчада кезип юре экен. Этраф
чешит чечеклернен безенген.

Мас-мавы коктен алтын
нурлар ичинде дюльберден –
дюльбер ури Умернинь
огюне энип тюше. Ури
къолундаки сазыны умерге
узатып, бойле дей

- Бу тылсымлы сазны ал ве оны козь бебегинь киби сакъла. Энди сенинь такъдирнинь бу сазнен багълыдыр. Алланынь эмиринен сен бутюн омюрининь шиир уйдурып саз чалып, йырайджакъсы нь.

Шу вакыттан сонъ озю язган шиирлерине макъамлар уйдура ве озю де иджира эте. Кезлевде о вакыт энъ белли къавеханеде озю саз чалып, тюркюлер йырай. Онынъ аджайип йырлары эркесни джоштура ве намы этрафкъа белли ола. Онъа «Ашыкъ Умер» намы берелер ве онынъ йырлары Кезлевден кечип, бутюн Къырымга даркъай. Онынъ тюркюлерини шиирлерини огренмек ичюн Кезлевге башкъа ерлерден джалгъыджылар, йырджылар келелер.

Семаи схемасы(8 эджалы 3- 6 беттен тизиле)

_____ б
 _____ а
 _____ в
 _____ а

Шу кьаршыдан гилер дильбер
 Гелир амма, неден соньра ?
 Бир селяма кьаиль олдум
 Верир, амма неден соньра

_____ б
 _____ а
 _____ в
 _____ а

_____ г
 _____ г
 _____ г
 _____ а

Багьчада ачылан гуллер
 Далында отен бульбуллер
 Бизи земмэйлеен диллер
 Чюрир, амма неден соньра.

_____ г
 _____ г
 _____ г
 _____ а

_____ А
 _____ А
 _____ А
 _____ а

Горьдюм ярымын юзюни
 Опытюм достумын гозюни
 Арадым булдым изини
 Булдым амма , неден соньра

_____ А
 _____ А
 _____ А
 _____ а

_____ е
 _____ е
 _____ е
 _____ а

Кьолумдан учурдым базы
 Етер , эттинь банья назы
 Ашыкь Омерин ниязы
 Гечер амма неден соньра

_____ е
 _____ е
 _____ е
 _____ а

Къошма схемасы(3-6 дертлюктен тизиле)

_____ б
_____ а
_____ в
_____ а

_____ г
_____ г
_____ г
_____ а

_____ д
_____ д
_____ д
_____ а

_____ е
_____ е
_____ е
_____ а

Эля гезлеринъе къурбан олдугъым
Юзюне бакъмая доялмадым мен
Ибрет ичюн гельмиш дерлер джихангъа
Нокътадыр бенълеринъ саямадым бен

Ашкъы н атештир синеми якъан
Лутфуна эрер ми джеврени чеккен
Къолларынь бойнума доланмыш экен
Сени опмелере къыямадым мен

Терк эйледимагъаларым, бейлерим
Бос буланлыкъ селлер гиби чагъларым
Анынъ ичюн бен ах эдюб агъларым
Айрылыкъ олуна доялмадым бен

Къалды дели гонъюль , къалды, эп яста
Мевлям эрдир бени мурада къаста
Ашыкъ Умер эдер севгили доста
«Аллах исмарладыкъ» диемедим бен

_____ б
_____ а
_____ в
_____ а

_____ г
_____ г
_____ г
_____ а

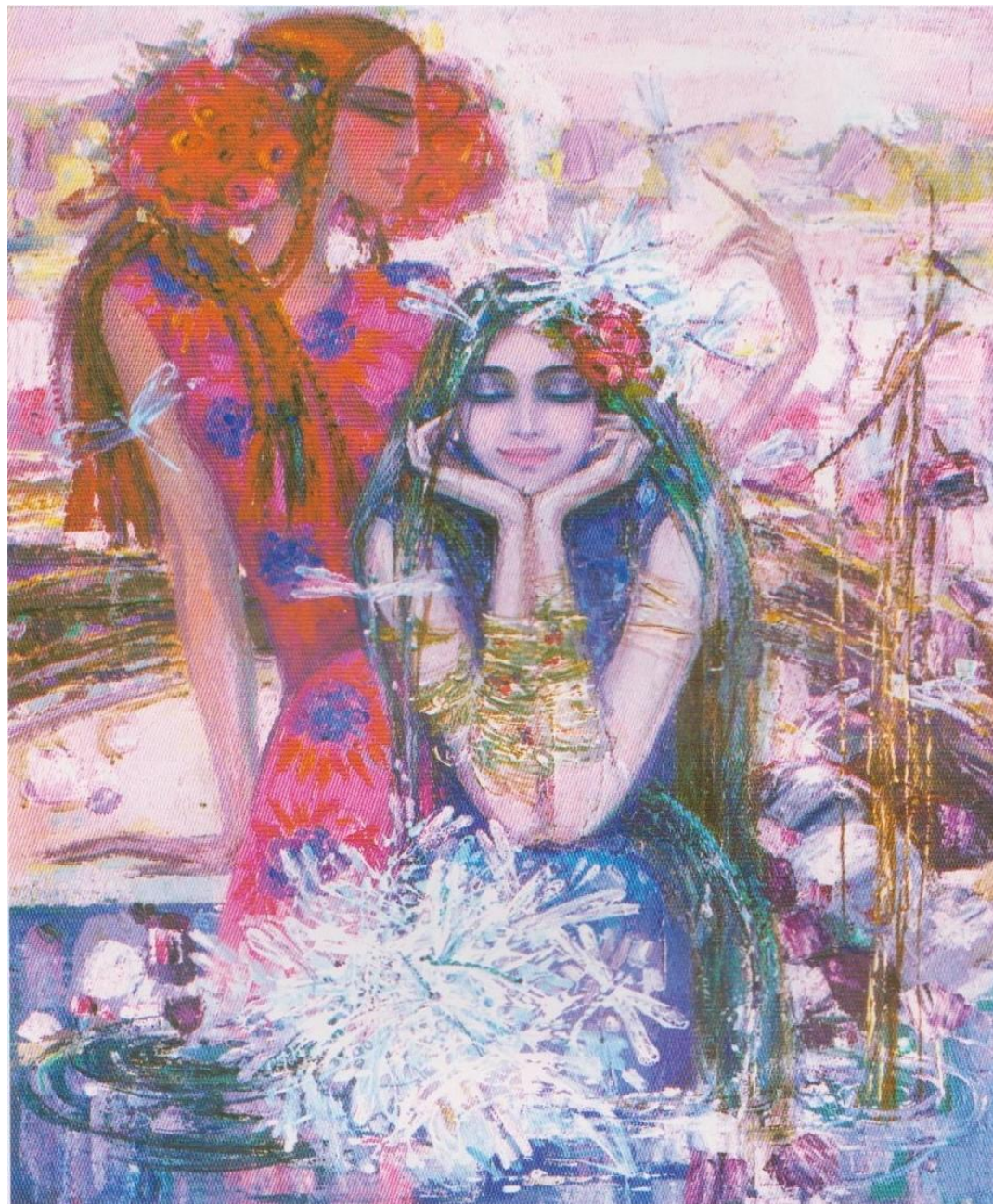
_____ д
_____ д
_____ д
_____ а

_____ е
_____ е
_____ е
_____ а

Кечип эп йырланылып келинмекте.
Бир оньалмаз дерде тюштим,
Огърадым севдая мен.
Башыма алдым кьайгьымы,
Огърадым беляя мен.
Гунаимнинь азабыдыр,
Одыр меним чектигим.
Башымы ястыгъа кьойып,
Эджель терин тьктигим.
Мен бахтымы сынамышым,
Таша бассам – из олур.
Авгъустоста сую тюшсем,
Балта кесмез буз олур.

Ашыкъ Умер чокъ
йыллар девамьнда
башкъа къомшу
мемлекетлерде:
Азербайджанда,
Дагъстанда, Иранда,
Тюркиеде сеферде
булуна. Мында озь
йырларынен,
аджайип
макъамларынен
динълейиджилерин
и мемнюн эте.

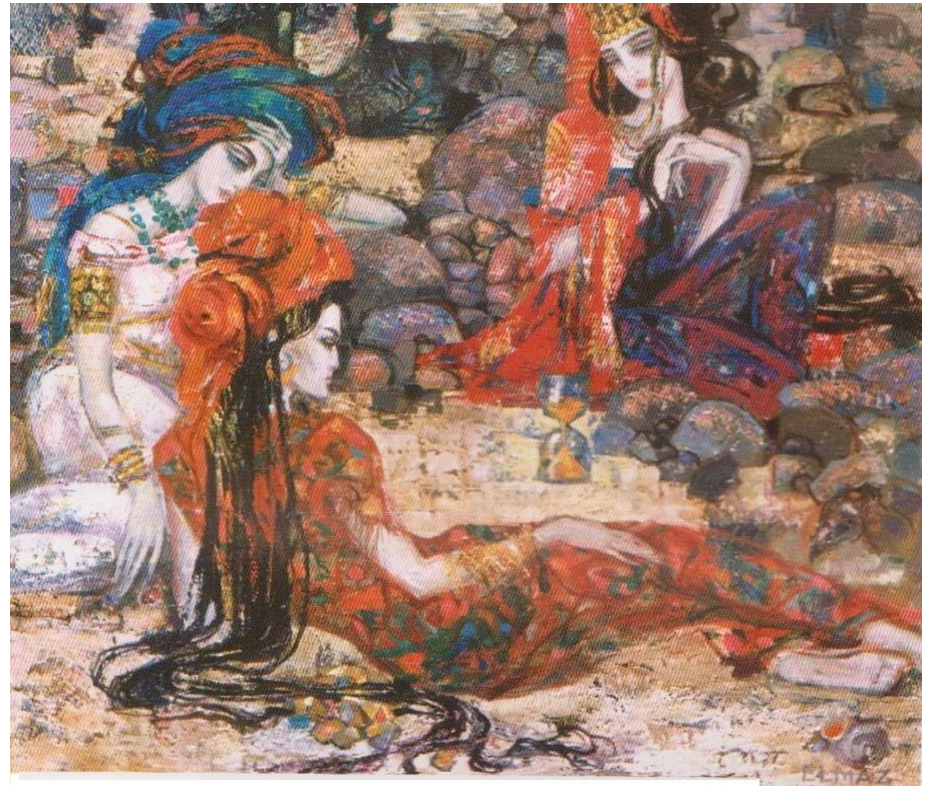

Лякин дюнъяда чокъ кезген, чокъ ерлерни ве шейлерни корьген
Ашыкъ Умер фукъаре ве зенгинлернинъ арасында олгъан фаркъыны
эрте анълай ве улу шаир оларакъ озь эсерлеринде корьген –
бильгенлерни тасвирлемеге арекет эте

Гунаимнинъ азабыдыр,
Одыр меним чектигим.
Башымы ястыгъа кьойып,
Эджель терин тѣктигим.

Мен бахтымы сынамышым,
Таша бассам – из олур.
Авгъустоста сую тюшсем,
Балта кесмез буз олур.

Шунда бир дюльбер
гонъуль душурдым,
Алды бени къашларынынъ
арасы.

Гуль юзюни кордим,
акъылым шашырдым,
Арандан мевляе къалды
чириси.

Ашыкъ Умер дер ки: ашкъа
янарым,
Ичип ашкъынъ шарабыны
къанарым.
Къыблам ёкътыр, озюм сана
дёнерим,
Михрабымдыр - эки
къашын арасы.

Ашыкъ Умер озь Ватанына къайтып келе ве омюрининъ сонъ йылларыны Кезлевде кечире. О 1707 сенеси сексен алты яшчына Кезлев шераина рефат этти.

